

ВЕРЕМЮК Людмила Леонідівна
*кандидат педагогічних наук, викладач,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини
(м. Умань, Україна)*

Національне виховання української молоді у поглядах Г.Г. Ващенка

Державна національна доктрина визначила головну мету національного виховання на сучасному етапі — це передача молодому поколінню соціального досвіду, багатства духовної культури народу, його національної ментальності, своєрідності світогляду і на цій основі формування особи стісних рис громадянина України: національної свідомості, розвинутої духовності, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової, фізичної, екологічної культури, розвиток індивідуальних здібностей, таланту.

Система освіти в УРСР не могла відповідати потребам українського народу, який століттями плекав духовні вартості, що втілювалися в його високій культурі, літературі і мистецтві, а також стали основними складниками побуту широких народних мас.

Виходячи з цього, Г. Ващенко будує українську національну систему освіти, головними елементами якої є такі: її ідеалістичне світосприймання, яке відкидає більшовизм з його матеріалізмом і атеїзмом; християнська мораль як основа родини і здорового суспільства; високий рівень педагогічних наук.

Уважний аналіз створеної Г.Г. Ващенком структури системи освіти у вільній Україні свідчить, що вона в цілому, з урахуванням стану тогочасної відбудови державності, задовольняла б всі потреби державотворення.

Професор Г.Г. Ващенко у своїх працях багато уваги приділяв проблемам виховного ідеалу як меті виховання. В основу виховного ідеалу він поклав загальнолюдські та національні цінності, моральні закони творення добра і боротьби зі злом, за побудову справедливого ладу, виплеканого на любові та красі. Ці моральні цінності Г.Г. Ващенко виводить з християнської віри і релігії. Така спільність, за переконаннями Г. Ващенка, веде людину до виконання подвійної високої мети: служіння Богові й своїй нації. Причому служіння Богові професор Г. Ващенко стверджує як служіння абсолютній Правді, Красі, Справедливості й Любові, а нації як реальній земній спільноті, в якій ці абсолютні вартості мають знайти своє втілення.

У підручнику для педагогів, молоді і батьків "Виховний ідеал" професор Г.Г. Ващенко характеризує різноманітні виховні ідеали, зокрема глибоко аналізує ідеал більшовицький, ідеал націонал-соціалістичного виховання, показує знак рівності між ними як породженням тоталітарних систем [1].

Розвінчуючи реакційну сутність більшовицького та націонал-соціалістичного ідеалів виховання, Г. Ващенко протиставляє їм український виховний ідеал. Зведений ним виховний ідеал українця ґрунтується на двох головних принципах: виховання людини на засадах християнської моралі та на здобутках духовності українського народу. Власне ці принципи склалися упродовж століть і є традиційними в житті та побуті українського народу. Традиційними в українського народу є працелюбність, правдивість, жертвна любов до України, людяність, щиросердність, гостинність, вірність і відданість, оптимістичність, замилювання до краси і мистецької творчості, до музики, співу, танців; вірність у коханні, статева стриманість і здоровий сімейний побут тощо. Ці риси є основою української ментальності.

Народнопісенний здобуток України, її оксамитові багатства, що становлять золотий фонд виховного ідеалу, знав, любив і цінував професор Г.Г. Ващенко, вважаючи, що фольклор і художні твори класиків української літератури, мистецтва, разом узяті, розкривають ідеал людини, власне, ідеал українця від давніх часів княжої доби до сьогодення [2].

Педагог-гуманіст мріяв про той час, коли на зміну антинародній системі виховання прийде національна, діяльність якої набуде людино- і державотворчий характер. Метою виховання у вільній Україні має бути благо і щастя Батьківщини. Під благом Батьківщини Г.Г. Ващенко розумів такі чинники: державна незалежність, об'єднання всіх українців; справедливий державний та соціальний устрій; високий рівень народного господарства; розквіт духовної культури українського народу, науки, мистецтва, освіти; високий рівень здоров'я та релігійно-моральний рівень українського народу.

Отже, сучасна педагогічна громадськість, і зокрема учительська молодь, наслідуючи заповіді Г.Г. Ващенка, цього відданого Україні вченого, творця вітчизняної виховної системи, вшановує пам'ять звитяжця, вивчає творчий спадок одного з найзначніших вчених-педагогів України, прагне втілити у практику відбудови національної школи незалежної держави найсуттєвіше з того, що нині допомагає зводити національну систему виховання та освіти української молоді.

Література

1. Погляди Г. Ващенка на українську освітньо-виховну систему. [режим доступу] – <http://osvita.ua/vnz/reports/pedagog/14322/>
2. Поґрібний А. Виховний ідеал педагога-державника [режим доступу] – http://vashchenko.lviv.ua/textes/va_st2.html